

CYFARFOD:	PWYLLGOR IAITH
DYDDIAD:	1af o Fai 2019
TEITL:	Adroddiad yr Aelod Cabinet
AWDUR:	Cynghorydd Nia Jeffreys
PWRPAS YR ADRODDIAD	Rhoi diweddariad ar y prif ddatblygiadau ym maes y Gymraeg ers cyfarfod diwethaf y Pwyllgor.

1. Gwobr Dafydd Orwig

Rhoddir dwy wobwr flynyddol bellach, i gydnabod unigolion o fewn y Cyngor sydd yn dysgu'r Gymraeg, ond hefyd i unigolion neu dimau sydd yn gwneud ymdrech arbennig, neu yn mynd y tu hwnt i'w swyddi arferol i hybu'r Gymraeg ac i sicrhau bod posib i drigolion a defnyddwyr gwasanaethau'n defnyddio'r Gymraeg yn ddi-rwystr.

Enillwyd y gwobrau eleni gan Nancy Wilkinson (Swyddog Amgylchedd yn Ymgynghoriaeth Gwynedd) a Gwasanaeth Iechyd, Diogelwch a Llesiant (am eu gwaith i sicrhau adnoddau Cymraeg ar gyfer hyfforddiant IOSH).

2. Blaenoriaethau Cynllun y Cyngor

2.1 *Datblygu Strategaeth Iaith sirol.*

Mae gwaith yn symud yn ei flaen, ond angen codi momentwm o fewn y misoedd nesaf. Mae angen rhoi blaenoriaeth hefyd i sefydlu trefn ar gyfer casglu gwybodaeth ac enghreifftiau o weithredu gan wahanol wasanaethau'r Cyngor sydd yn cyfrannu at flaenoriaethau'r *Cynllun Hybu*.

Ers dechrau Ebrill, mae swyddog datblygu yn cael ei rannu rhwng yr Uned Iaith a gwasanaeth Dysgu a Datblygu'r Sefydliad, a bydd amser y swyddog yn cael ei rannu rhwng cefnogi gwaith y dynodiadau iaith a gwaith gweithredu'r Cynllun Hybu.

2.2 *Hyrwyddo a hwyluso defnydd o'r Gymraeg fel cyfrwng cymdeithasu naturiol yng nghymuendau'r sir drwy waith Hunaniaith*

Mae adroddiad a chyflwyniadau am waith Hunaniaith yn rhan o raglen y cyfarfod hwn.

3. Prosiectau Cynllun y Cyngor

3.1 *Busnesau yn Defnyddio'r Gymraeg*

Bydd y Pwyllgor yn cael cyflwyniad gan Swyddog Byd Busnes Gwynedd yn ystod y cyfarfod hwn. Mae'r prosiect Cymraeg Byd Busnes yn un enghraifft o waith sydd yn cael ei wneud y tu hwnt i wasanaethau'r Cyngor i annog busnesau sector breifat i ddefnyddio mwy o'r Gymraeg ac i gynnig gwasanaethau Cymraeg i gwsmeriaid.

Mae gwaith mapio wrthi'n cael ei wneud i edrych ar yr hyn sydd yn cael ei wneud gan swyddogion y Cyngor a phrosiectau allanol i gefnogi busnesau, a hynny er mwyn ceisio adnabod lle mae bylchau ac a oes mwy y gallai'r Cyngor ei wneud yn y maes hwn.

3.2 Y Gymraeg a'r Gwasanaethau Cyhoeddus

Mae Is-grŵp y Gymraeg yn cyfarfod yn rheolaidd i ddatblygu prosiectau ar sail y flaenoriaeth sydd wedi ei gosod gan y Bwrdd Gwasanaethau i hybu'r Gymraeg. Mae prosiectau yn cael eu datblygu i geisio mynd i'r afael a sawl mater, ond mae dwy brif ffrwd gwaith:

Thema 1: Rhannu arfer dda ymysg y cyrff cyhoeddus - Sut yr ydym yn dysgu o brofiadau ein gilydd fel cyrff cyhoeddus, ac yn gallu cysoni'r ffordd rydym yn delio gyda gwahanol heriau o ran cynnig gwasanaethau dwyieithog.

Thema 2: Profiad y dinesydd – sut rydym yn sicrhau bod cysondeb o ran y ffordd mae'r Gymraeg yn cael ei gweld a'i chlywed yn y cyswllt cyntaf yna rhwng defnyddiwr a gwasanaeth, a sut allwn ni annog mwy o bobl i ddefnyddio'r gwasanaethau Cymraeg sydd yn cael eu cynnig.

Megis cychwyn y mae'r gwaith yma a byddwn yn diweddarau'r Pwyllgor wrth i bethau ddatblygu.

3.3 Cymraeg yn y Gweithle

Mae gwaith ar y **dynodiadau iaith** yn mynd ymlaen yn dda, gyda'r Swyddog Dysgu a Datblygu'r Gymraeg yn adrodd eu bod yn cael ymateb da gan yr adrannau rheng flaen sydd wedi eu targedu hyd yma, a bod cynnydd yn nifer y staff sydd yn holi am hyfforddiant o ryw fath i wella eu sgiliau Cymraeg.

4. Datblygiadau eraill

- 4.1 Mae'r **Canllawiau Cynllunio Atodol** newydd ar fin cael ei fabwysiad, ac mae sgysiau'n cael eu cynnal i rhwng yr uned Gynllunio a'r Uned Iaith er mwyn sicrhau y bydd y trefniadau cyfeirio priodol yn eu lle.
- 4.2 Ymgyrch ddiweddar wedi ei chynnal i gefnogi gwaith **Common Voice**, sef cynllun ar y cyd rhwng Prifysgol Bangor a Mozilla, i ddatblygu'r cronfeydd data llais sydd ei angen ar gyfer datblygu technoleg adnabod llais. Lanswyd yr ymgyrch dros Wyl Ddewi, a bydd yr Uned Iaith a'r Uned Gyfathrebu yn mynd ati i godi ymwybyddiaeth am y prosiect, ac i annog staff y Cyngor i gymryd rhan dros y misoedd nesaf.
- 4.3 Mae'r Cyngor wedi bod yn ceisio gwneud newidiadau bychain hefyd i gryfhau statws y Gymraeg fel iaith gweinyddiaeth y Cyngor. Y Cyngor yw un o'r unig gyrff cyhoeddus, os nad yr unig, sydd wedi mabwysiadu **llyw.cymru** yn unig ar gyfer ei gyfeiriadau e-bost, ac mae gwaith yn cael ei

wneud ar draws y Cyngor ar hyn o bryd i geisio cael mwy o'r gweithwyr i ddefnyddio rhyngwyneb **Office** Cymraeg ar eu cyfrifiaduron.